

Економічна теорія (ПО 1)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Кафедра економіки і підприємництва

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>
Освітня програма	<i>Економіка і бізнес, Економічна кібернетика, Міжнародна економіка</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна) /дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4,5 кредитів (135 годин)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен / модульна контрольна робота, індивідуальне семестрове завдання у формі реферату, календарні контролю</i>
Розклад занять	<i>http://schedule.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: д.е.н., професор кафедри економіки і підприємництва, Дергалюк Богдан Володимирович, 0504480865, e-mail: b_derqaliuk@uke.net Практичні: д.е.н., професор кафедри економіки і підприємництва, Дергалюк Богдан Володимирович, 0504480865, e-mail: b_derqaliuk@uke.net асистент кафедри економіки і підприємництва, Очеретяна Олександра Вадимівна, 0981261966, e-mail: ocheretanka@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Сampus</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» надає студентам базові знання з питань економічних відносин, які безпосередньо пов'язані з продуктивними силами суспільства і основними напрямками науково-технічного прогресу та динамікою інноваційного розвитку.

Викладання навчальної дисципліни орієнтоване на формування у здобувачів вищої освіти ряду **компетентностей**:

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК 3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити. Дисципліни соціального та поведінкового спрямування передбачені шкільною програмою.

Постреквізити. Маркетинг, Макроекономіка, Мікроекономіка.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет економічної теорії. Її становлення та розвиток. Тема 2. Процес суспільного виробництва та його результат. Тема 3 Економічні системи та їх еволюція. Тема 4. Власність та її роль в економічному розвитку суспільства. Тема 5 Поняття ринку, його суть та функції. Тема 6. Гроші і грошові системи. Тема 7. Сутність капіталу в економічній науці. Тема 8. Підприємство та підприємництво. Тема 9. Витрати виробництва та прибуток. Тема 10. Праця та доходи населення. Тема 11. Поняття управління в економіці. Тема 12. Національна економіка та її характеристика. Тема 13. Макроекономічний рівень в економіці. Тема 14. Економічні цикли та макроекономічна нестабільність. Тема 15. Державне регулювання економіки. Тема 16. Сутність фінансів в економіці та фіскальна політика. Тема 17. Міжнародна економіка: сутність та еволюція. Тема 18. Глобальні проблеми економічного розвитку.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова:

1. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк [та ін.] ; Одес. нац. політехн. ун-т. – Херсон : Олді-плюс, 2020. – 412 с.

Допоміжна:

1. А. Сміт. Дослідження про природу і причини багатства народів / пер. з англ. О. Васильєв, М. Межевікіна, А. Малівський. – К. : Наш формат, 2018. – 736 с.
2. М. Блауг. Економічна теорія в ретроспективі / пер. з англ. І. Дзюб. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 670 с.
3. Й.А. Шумпетер. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. з англ. В. Старка. – Видання 2-ге, допов. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 246 с.
4. Ф. Ліст. Національна система політичної економії / пер. з нім. Михайло Гавриш. – К. : Наш Формат, 2021. – 368 с.
5. Л. Ерхард. Добробут для всіх / пер. з нім. В. Сеника, А. Лапчак. – Київ : ТОВ «Велл Букс»; Інститут вільної економіки, 2023. – 368 с.

Відповідно до тем, що вивчаються на лекційних та практичних заняттях, студенти повинні ознайомитися з відповідними положенням законодавчих та нормативних документів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання і форми оцінювання

Викладання та опанування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферату, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами;

загальні методи навчання: репродуктивний, інформаційно-рецептивний, проблемно-пошуковий;

спеціальні методи навчання: робота в малих групах, методи вирішення творчих завдань, аналітичні завдання, презентації, дискусія.

Опанування здобувачами вищої освіти дисципліни передбачає вивчення теоретичного матеріалу з розв'язання практичних задач, які викладається на лекціях та пропонується здобувачам вищої освіти для самостійної підготовки. Ознайомлення з новою темою на практичному занятті передбачає короткий виклад теоретичних відомостей (нагадування здобувачам вищої освіти потрібної інформації з лекційного матеріалу, роз'яснення незрозумілих моментів тощо). Потім здобувачі вищої освіти отримують завдання. На наступному занятті здобувачі вищої освіти мають можливість отримати

від викладача відповіді на питання, що виникли при виконанні завдань, і здати їх. Під час вивчення матеріалу та при виконанні практичних завдань застосовуються інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти (електронні презентації до лекційних занять), доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-лекції, інтернет-семінари під час дистанційного навчання).

Засвоєння освітньої компоненти передбачає відповідні методи навчання та оцінювання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання:

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання.

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферату, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами. Загальні методи навчання: інформаційно-рецептивний, проблемно-пошуковий, репродуктивний Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні завдання	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: тести, доповіді, модульну контрольну роботу, реферат. Підсумковий контроль - екзамен
ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферату, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами. Загальні методи навчання: інформаційно-рецептивний, проблемно-пошуковий, репродуктивний Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні завдання	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: тести, доповіді, модульну контрольну роботу, реферат. Підсумковий контроль - екзамен

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 36 годин лекцій та 36 годин практичних занять, модульний контроль.

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	П		
1	Тема 1. Предмет економічної теорії. Її становлення та розвиток.	2	2	Л, П: Предмет економічної теорії. Її становлення та розвиток. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
2	Тема 2. Процес суспільного виробництва та його результат.	2	2	Л, П: Процес суспільного виробництва та його результат. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне, опитування
3	Тема 3 Економічні системи та їх еволюція.	2	2	Л, П: Економічні системи та їх еволюція. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
4	Тема 4. Власність та її роль в економічному розвитку суспільства.	2	2	Л, П: Власність та її роль в економічному розвитку суспільства. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	П		
5	Тема 5 Поняття ринку, його суть та функції.	2	2	Л, П: Поняття ринку, його суть та функції. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
6	Тема 6. Гроші і грошові системи.	2	2	Л, П: Гроші і грошові системи. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
7	Тема 7. Сутність капіталу в економічній науці.	2	2	Л, П: Сутність капіталу в економічній науці. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
8	Тема 8. Підприємство та підприємництво.	2	2	Л, П: Підприємство та підприємництво. (2, 2)	
9	Тема 9. Витрати виробництва та прибуток.	2	2	Л, П: Витрати виробництва та прибуток. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
10	Тема 10. Праця та доходи населення.	2	2	Л, П: Праця та доходи населення. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
11	Тема 11. Поняття управління в економіці.	2	2	Л, П: Поняття управління в економіці. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
12	Тема 12. Національна економіка та її характеристика.	2	2	Л, П: Національна економіка та її характеристика. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
13	Тема 13. Макроекономічний рівень в економіці.	2	1	Л, П: Макроекономічний рівень в економіці. (2, 1)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
14	Тема 14. Економічні цикли та макроекономічна нестабільність.	2	1	Л: Економічні цикли та макроекономічна нестабільність. (2) П: Економічні цикли та макроекономічна нестабільність. (1)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
15	Тема 15. Державне регулювання економіки.	2	2	Л, П: Державне регулювання економіки. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
16	Тема 16. Сутність фінансів в економіці та фіскальна політика.	2	2	Л, П: Сутність фінансів в економіці та фіскальна політика. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
17	Тема 17. Міжнародна економіка: сутність та еволюція.	2	2	Л, П: Міжнародна економіка: сутність та еволюція. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
18	Тема 18. Глобальні проблеми економічного розвитку.	2	2	Л, П: Глобальні проблеми економічного розвитку. (2, 2)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне
	Модульна контрольна робота (МКР)		2	Передбачає аналітичні завдання	
Всього		36	36		

Примітка: Л – лекції, П – практичне заняття, Н – навчальна діяльність, О – оцінювання.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає самостійне опрацювання додаткових матеріалів курсу, підготовку до практичних занять, підготовка доповідей та презентацій, виконання творчих завдань, модульної контрольної роботи, написання реферату та підготовку до складання екзамену. Обсяги часу на виконання самостійної роботи становить 21 год.

Тиждень навчання	Тема	Завдання	Обсяг годин
------------------	------	----------	-------------

1	Тема 1. Предмет економічної теорії. Її становлення та розвиток.	Підготовка до практичного заняття	1,5
2	Тема 2. Процес суспільного виробництва та його результат.	Підготовка до практичного заняття	1,5
3	Тема 3 Економічні системи та їх еволюція.	Підготовка до практичного заняття	1,5
4	Тема 4. Власність та її роль в економічному розвитку суспільства.	Підготовка до практичного заняття	1
5	Тема 5 Поняття ринку, його суть та функції.	Підготовка до практичного заняття	1,5
6	Тема 6. Гроші і грошові системи.	Підготовка до практичного заняття	1
7	Тема 7. Сутність капіталу в економічній науці.	Підготовка до практичного заняття	1,5
8	Тема 8. Підприємство та підприємництво.	Підготовка до МКР	1,5
9	Тема 9. Витрати виробництва та прибуток.	Підготовка до практичного заняття	1
10	Тема 10. Праця та доходи населення.	Підготовка до практичного заняття	1
11	Тема 11. Поняття управління в економіці.	Підготовка до практичного заняття	1
12	Тема 12. Національна економіка та її характеристика.	Підготовка до практичного заняття	1,5
13	Тема 13. Макроекономічний рівень в економіці.	Підготовка до практичного заняття	1,5
14	Тема 14. Економічні цикли та макроекономічна нестабільність.	Підготовка до практичного заняття	1,5
15	Тема 15. Державне регулювання економіки.	Підготовка до практичного заняття	1,5
16	Тема 16. Сутність фінансів в економіці та фіскальна політика.	Підготовка до практичного заняття	1
17	Тема 17. Міжнародна економіка: сутність та еволюція.	Підготовка до практичного заняття	1
18	Тема 18. Глобальні проблеми економічного розвитку.	Підготовка до практичного заняття	1
	Реферат	Виконання та реферату	10
	Екзамен	Підготовка до екзамену	30
Всього			63

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та поведінка на заняттях. Відвідування лекцій та практичних занять є вільним, бали за присутність на лекціях та практикумах не додаються, але вагома частина рейтингу здобувача вищої освіти формується через активну участь на лекціях та практичних заняттях. Тому пропуск лекцій та практичних не дає можливість отримати здобувачу вищої освіти бали у семестровий рейтинг. На заняттях здобувачу вищої освіти дозволяється користуватись інтерактивними засобами навчання, в т. ч. виходити в інтернет із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання.

Заохочувальні та штрафні бали. Активність здобувача вищої освіти на заняттях, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача. Заохочувальні бали здобувач вищої освіти також може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо; за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематики курсу. Штрафні бали з дисципліни не передбачаються.

Захист індивідуального семестрового завдання передбачено у вигляді презентації та стислої доповіді за виконаним завданням, відповідей на запитання. За форс-мажорних обставин, що зумовили нестачу часу, індивідуальне семестрове завдання зраховується за результатами

представленої готової роботи та із урахуванням відповідей на запитання викладача щодо виконаної роботи, поставлених в індивідуальному порядку.

Пропущені контрольні заходи. Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), здобувачу вищої освіти надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого часу. В разі порушення термінів і невиконання завдань з неповажних причин, здобувач вищої освіти, який не набрав 40 балів під час семестру, не допускається до складання екзамену в основну сесію. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Позааудиторні заняття. В межах вивчення навчальної дисципліни за бажанням здобувача вищої освіти передбачається участь в олімпіадах, конференціях, форумах, круглих столах, написанні статей тощо.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

1. Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- роботи на семінарських заняттях;
- виконання модульної контрольної роботи;
- написання реферату;

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Семінарське заняття оцінюється із 5 балів:

- творче розкриття одного з питань, вільне володіння матеріалом – 5 балів;
- глибоке розкриття одного з питань дискусії – 4-3 бали;
- повне розкриття одного з питань дискусії – 2 бали;
- активна участь у роботі семінару – 1 бали;

2.2. Модульні контрольні роботи оцінюються із 18 балів:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 18-15 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 14-10 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 9-6 бали;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.3. Реферат оцінюється із 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 20-16 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 15-10 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 9-4 бали;
- «незадовільно» – завдання не виконане, реферат не захищено – 0 балів.

2.4. екзамен оцінюється у 40 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з двох запитань з переліку, що наданий у додатку до робочої програми.

Кожне запитання оцінюється з 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд – 20 - 16 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності) – 16...10 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації, що виконана згідно з вимогами до «стереотипного» рівня та деякі помилки) – 10...4 балів;

– «незадовільно» – незадовільна відповідь – 0 балів.

3. Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 20 балів, другої атестації – отримання не менше 40 балів за умови зарахування реферату. Максимальна сума балів семестрового рейтингу складає 100 балів. Необхідною умовою допуску до екзамену є позитивна оцінка реферату.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування реферату, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею наведеною нижче. Якщо сума балів менша за 60, але реферат зараховано, студент складає екзамен. У цьому разі сума балів за виконання реферату та екзамену переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може скласти екзамен. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів з ДКР.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>
<i>100...95</i>	<i>Відмінно</i>
<i>94...85</i>	<i>Дуже добре</i>
<i>84...75</i>	<i>Добре</i>
<i>74...65</i>	<i>Задовільно</i>
<i>64...60</i>	<i>Достатньо</i>
<i>Менше 60</i>	<i>Незадовільно</i>
<i>Реферат не зараховано</i>	<i>Не допущено</i>

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри економіки і підприємництва, д.е.н., професором, Б.В. Дергалюком

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 18 від 23.06.2023 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 11 від 30.06.2023 р.)